

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти

Кафедра початкової освіти

Назва курсу	Психофізичний розвиток молодших школярів з особливими освітніми потребами
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Спеціальність	013 Початкова освіта
Освітньо-професійна програма	Початкова освіта. Інклюзивна освіта
Рік навчання, семестр	1-й рік (1 семестр)
Мова викладання	українська
Викладач (-і)	Ковальова (Царькова) Ольга Вікторівна
Профайл викладача (-ів)	http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/kafedra-psihologiyi/sklad-kafedry-psyhologiyi/kov/
Контактний тел.	0677341422
E-mail:	kovalova.ov.mdpu@gmail.com
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Богдана Хмельницького	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=4766
Консультації	<i>Очні консультації:</i> щосереди (14.00-15.00). місце проведення – кафедра психології МДПУ імені Богдана Хмельницького (ауд. 123)

1. Анотація до курсу

Програма вивчення навчальної дисципліни «Психофізичний розвиток молодших школярів з особливими освітніми потребами» складена відповідно до:

освітньо-професійної програми Початкова освіта. Інклюзивна освіта
Рівень вищої освіти другий (магістерський)

за спеціальністю 113 Початкова освіта
галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка

ВК-25 Психофізичний розвиток молодших школярів з особливими освітніми потребами

У межах навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти ознайомляться з теоретичними знаннями щодо особливостей психофізичного розвитку молодших школярів з особливими освітніми потребами, технології використання міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей (МКФ-ДП) в освіті з метою визначення ООП; оволодіють практичними вміннями щодо технології діагностичної та корекційно-розвивальної роботи, розробки індивідуальної програми розвитку молодших школярів з особливими освітніми потребами, індивідуального підходу у проектуванні етапів соціалізації дитини з ООП.

2. Мета та завдання курсу

Мета навчальної дисципліни – сприяти набуттю здобувачем вищої освіти системи знань щодо особливостей психофізичного розвитку молодших школярів з особливими освітніми потребами, сформуванню у майбутнього фахівця необхідні знання та вміння застосування на практиці діагностичного інструментарію, організації та проведення корекційно-розвивальної роботи з молодшими школярами, які мають особливі освітні потреби відповідно до сучасних вимог психолого-педагогічної науки і практики.

Завданнями вивчення дисципліни «Психофізичний розвиток молодших школярів з особливими освітніми потребами»:

- формування уявлення щодо особливостей психофізичного розвитку молодших школярів з особливими потребами;
- ознайомлення та засвоєння теоретичних, практичних і методичних питань щодо технології використання міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей (МКФ-ДП) в освіті з метою визначення ООП;
- оволодіння вміннями організувати й проводити діагностичну та корекційно-розвивальну роботу.
- опанування навичками щодо розробки індивідуальної програми розвитку молодших школярів з особливими освітніми потребами, індивідуального підходу у проектуванні етапів соціалізації дитини з ООП.
- розуміння ролі команди психолого-педагогічного супроводу дитин з особливими освітніми потребами
- навчити методам ефективної співпраці з інклюзивно-ресурсними центрами.

3. Формат курсу

Очний (offline) у вигляді лекційних та практичних занять. Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з

двох змістових модулів, які є логічно завершеними, відносно самостійним, цілісними частинами курсу. В процесі вивчення курсу здобувачі вищої освіти також повинні виконати практико-орієнтовані завдання, активно приймати участь в обговоренні дискусійних питань, вирішувати індивідуально та у групі ситуативні завдання та ін..

4.1. Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування курсом

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Здатність працювати в команді.

ФК 3. Здатність планувати психолого-педагогічну діяльність, усвідомлювати мету та конкретизувати її у завданнях

ФК 6. Здатність до забезпечення сприятливих умов в освітньому середовищі для кожного учня, залежно від його індивідуальних особливостей, потреб та інтересів

ФК 8. Здатність до партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу початкової школи

ФК 9. Здатність використовувати досягнення психолого-педагогічної науки та практики у власній діяльності.

ФК 16. Здатність до розробки індивідуальної програми розвитку дітей з особливими освітніми потребами

4.2. Результати навчання

ПРН 5. Впроваджувати прийоми мотивації, самомотивації на шляху до досягнення спільної мети, виявляти вміння адаптувати свою поведінку до прийняття системи цінностей іншого в умовах інклюзивного середовища.

ПРН 8. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички в професійно-педагогічній діяльності.

ПРН 13. Налагоджувати співпрацю з представниками різних професійних груп та організацій.

ПРН 14. Проектувати програми спільної діяльності учня й учителя на уроках у початковій школі в умовах упровадження нових педагогічних технологій, в т.ч. в інклюзивному класі.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна к-сть годин
лекції	16
практичні заняття	14
самостійна робота	60

6. Ознаки курсу

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний \ вибірковий
2020-2021	1	113 Початкова освіта	1	нормативний
Форма контролю – диференційований залік				

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

- ноутбук;
- мультимедійний проектор (для демонстрації презентаційного матеріалу, аудіо- та відеоматеріали);
- обладнання для проведення психофізіологічних досліджень
- наочні матеріали: методичні матеріали (посібники, підручники, методична література, методичні матеріали); ілюстрація (структурно-логічні схеми, таблиці тощо); демонстрація (показ презентацій тощо);

8. Політика курсу

Політика щодо академічної доброчесності: Роботи здобувачів вищої освіти повинні бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних девайсів), втручання в роботу інших здобувачів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату.

Списування чи підказки під час періодичних контрольних робіт та екзаменів заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, сервіс MOODLE).

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Всі види робіт необхідно виконувати в оговорений термін.

Перескладання періодичних контрольних робіт відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Пропущені заняття відпрацьовуються протягом 2 тижнів під час консультацій викладача.

Політика щодо відвідування: Здобувач, який відвідує заняття, за умови активності та за результатом виконання завдань, отримує бали згідно системи оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) здобувач може надіслати виконані завдання через мережу Facebook, MOODLE або E-mail (за погодженням із викладачем).

Під час практичних занять створюється творчий простір для формування практичних умінь і навичок. На заняттях дотримуватись правил роботи у групі, шанобливо ставитись до поглядів один одного, обов'язково вимкнути звук гаджетів. На заняттях вітаються прояви креативності та індивідуальний підхід до кожного здобувача вищої освіти. Завдання до кожної теми викладач надає наприкінці заняття.

Під час практичних занять здобувачі безпосередньо оволодівають базовими навичками риторики з дотриманням етичних стандартів професії

Питання щодо курсу можна задати викладачу через офіційну сторінку викладача у соціальній мережі, електронну адресу викладача, особисто.

9. Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
1	2	3	4	5
Модуль 1. Діти з особливими потребами в освітньому просторі початкової школи				
Тема 1. Інклюзивне навчання молодших школярів як соціально-педагогічний феномен.	12	2	2	8
Тема 2. Особливості психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами за різними нозологіями	12	2	2	8
Тема 3. Технологія використання Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей(МКФ-ДП) в освіті для визначення особливих освітніх потреб дитини	12	2	2	8
Модуль 2 Створення гармонійного розвивального інклюзивного середовища початкової школи				
Тема 4. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами. Особливості психолого-педагогічного супроводу молодших школярів за	14	2	2	10

нозологіями				
Тема 5. Особливості діагностичної та корекційно-розвивальної роботи молодшими школярами, які мають особливі освітні потреби	16	4	2	10
Тема 6. Індивідуалізація освітнього процесу з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей, здібностей та інтересів дитини з особливими освітніми потребами. Особливості розробки та впровадження індивідуальної програми розвитку.	12	2	2	8
Тема 7. Соціалізація молодшого школяра з особливими освітніми потребами до освітнього середовища початкової школи: індивідуальний підхід та етапи.	12	2	2	8
Усього годин	90	16	14	60

Методи навчання:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1. За джерелом інформації:

– словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-презентація із застосуванням ІКТ бінарна лекція,), пояснення, розповідь, бесіда;

– практичні: опрацювання наукових досліджень, проблемно-пошукові, практико-орієнтовані вправи та завдання, тренінг, проведення психодіагностичного дослідження в Лабораторії психофізіологічних досліджень, дослідницький метод.

наочні: спостереження, друковані матеріали (книга, підручники, науково-методична література, методичні матеріали), ілюстрація (структурно-логічні схеми, таблиці); демонстрація (показ презентацій, фільмів чи кінофрагментів, креслення на дошці схем і таблиць тощо);

2. **Логічні методи:** індуктивні, дедуктивні, метод аналогій, метод синтезу інформації, метод аналізу інформації.

3. **Гностичні методи:**

- проблемний й евристичний методи викладу навчального матеріалу (постановка проблемно-пошукових професійних завдань, вирішення проблемних ситуацій), самостійний пошук, аналіз та узагальнення

здобувачами вищої освіти інформації з різних джерел (книги, інформаційно-комунікаційні й комп'ютерні технології), дослідницькі(проектні), графічні, творчі.

- репродуктивні методи – пояснення, практичне тренування, виконання вправ по аналогії.

4. **Методи самостійного управління начальними діями** – самостійна робота з книгою, з інформаційним джерелом (інтернет, діагностичним інструментарієм в Лабораторії психофізіологічних досліджень), виконання вправ, самостійне складання структурно-логічних схем.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальна дискусія, обговорення лекції, «мозковий штурм», демонстраційні методи, методи емоційного стимулювання, методи заохочення, послідовного викладу вимог, створення ситуації пізнавальної новизни

III. Методи контролю та самоконтролю: усне та письмове опитування, тестове опитування, індивідуальне та фронтальне опитування, проектна робота індивідуальна та у мікрогрупах, виконання практико-орієнтованих завдань, самоаналіз, участь у дискусіях.

Система оцінювання та вимоги

Форми оцінювання поточного контролю

В межах дисципліни передбачено перезарахування балів за тему (теми), змістові блоки дисципліни, отриманих студентом за результатами участі у різних формах (інституційних, дистанційних, дуальних) і видах (семінари, практикуми, тренінги, вебінари, майстер-класи тощо) неформальної освіти.

У ході навчання з дисципліни передбачено поточний контроль, який включає контроль виконання самостійної роботи.

Мета поточного контролю – оцінити ступінь засвоєння рівня знань теоретичного та практичного матеріалу студентів із відповідних розділів курсу. Здійснюється у формі усного та письмового опитувань, групових дискусій і обговорень, тестування та ін.. На кожному практичному занятті оцінюються виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію (поглиблення та уточнення знань, здобутих на лекціях і в процесі самостійної роботи), формування навичок та вмінь (аналіз конкретних ситуацій, вирішення практико-орієнтованих завдань, проектування, демонстрація дослідних завдань, проведення занять з психології і т.ін.)

Підсумкові бали за кожне практичне заняття вносяться у академічний журнал.

Контроль за самостійною роботою передбачає перевірку конспектів, виконання завдань до практичних занять, захист рефератів за темою і презентацій.

Практичні заняття	Форми та методи оцінювання
--------------------------	-----------------------------------

<p>Тема 1. Інклюзивне навчання молодших школярів як соціально-педагогічний феномен.</p> <p>Інклюзивна освіта: сутність, завдання та принципи Нормативно-правові документи, які регламентують інклюзивну освіту. Психологічна готовність вчителя до інклюзивного навчання дітей молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами. Професійні компетентність учителів як запорука ефективності інклюзивного початкового навчання Принципи деонтології інклюзивної освіти</p>	<p>Індивідуальне опитування Доповіді Обговорення Проектна робота в мікрогрупах</p>
<p>Тема 2. Особливості психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами за різними нозологіями</p> <p>Психологічна та педагогічна періодизація розвитку дитини Зміни і модифікації у вікових періодах розвитку дитини. Психофізичний розвиток і формування особистості в молодшому шкільному віці. Порушення розвитку. Види порушень відповідно до сфери психофізичного розвитку, Діти з особливими освітніми потребами. Класифікаційні ознаки ООП та Категорії дітей з ООП</p>	<p>Фронтальне опитування Термінологічний диктант доповіді Дискусія</p>
<p>Тема 3. Технологія використання Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей МКФ-ДП в освіті для визначення особливих освітніх потреб дитини</p> <p>Типи міжнародних класифікацій обмеження функціонування дитини Сутність та основні принципи МКФ. Особливості використання МКФ МКФ-ДП як сучасний підхід до визначення особливих освітніх потреб дітей</p>	<p>Індивідуальне опитування Вирішення практичних завдань у мікрогрупах</p>
<p>Тема 4. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами. Особливості психолого-педагогічного супроводу молодших школярів за нозологіями</p> <p>Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному процесі Залучення фахівців з урахуванням освітніх потреб дитини. Принципи, завдання команди ППС. Особливості організації роботи та основні функції учасників</p>	<p>Фронтальне опитування Практико-орієнтовані завдання Проектна робота в підгрупах Дискусія</p>

<p>команди. Організація надання психолого-педагогічних та розвиткових послуг дитині з ООП. Особливості взаємодії КППС та ІРЦ. Співпраця команди супроводу та батьків дитини з ООП</p>	
<p>Тема 5. Особливості діагностичної та корекційно-розвивальної роботи молодшими школярами, які мають особливі освітні потреби Організація і процес психолого-педагогічного дослідження. Принципи побудови психодіагностичного обстеження. Методи психолого-педагогічного вивчення дітей з особливими освітніми потребами Корекційно-розвиткова робота з молодшими школярами за нозологіями</p>	<p>Індивідуальне опитування Дискусія Проведення психофізіологічних досліджень Практико-орієнтовані завдання</p>
<p>Тема 6. Індивідуалізація освітнього процесу з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей, здібностей та інтересів дитини з особливими освітніми потребами. Особливості розробки та впровадження індивідуальної програми розвитку. Індивідуальний підхід до вирішення завдань особистісного розвитку, навчання і виховання дитини. Індивідуальна програма розвитку. Технологія індивідуального планування і впровадження ІПР Моніторинг реалізації ІПР, її перегляд і внесення змін</p>	<p>Індивідуальне опитування Проектна робота в підгрупах Презентація , обговорення</p>
<p>Тема 7. Соціалізація дітей з особливими освітніми потребами до освітнього середовища початкової школи: індивідуальний підхід та етапи. Інтегрування дітей з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітній простір України Соціалізація дітей з вадами зору Соціалізація дітей з вадами слуху Соціалізація дітей з порушеннями функцій опорно-рухового апарату Соціалізація дітей з порушеннями мовлення Соціалізація дітей з обмеженими можливостями розумового розвитку Соціалізація дітей з затримкою психічного розвитку Соціалізація дітей з порушенням емоційно-вольової сфери</p>	<p>Фронтальне опитування Проектна групова діяльність Групові дискусії</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Виконані завдання по темах</p>

Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Організація самостійної роботи студентів
1	Вивчення теоретичного матеріалу (передивитись презентацію, опрацювання навчально-методичних матеріалів)
2	Виконання завдань (есе, реферат, презентація/ структурно-логічна схема за темою тощо)
3	Підготовка до періодичного контролю

Питання для самостійного опрацювання	Завдання
<p>Тема 1. Інклюзивне навчання молодших школярів як соціально-педагогічний феномен.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зарубіжний досвід інклюзивної освіти 2. Основні положення міжнародних документів, що регламентують право на інклюзивну освіту. 3. Особливості формування гармонійного інклюзивного освітнього середовища в початковій школі 4. Проблеми організації педагогічного процесу в інклюзивному класі 	<p>Опрацювання навчально-методичних матеріалів, Здійсніть порівняльну характеристику міжнародного і національного законодавства у сфері інклюзивної освіти в початковій школі.</p> <p>Окресліть перспективні напрями розвитку інклюзивної освіти в Україні, враховуючи зарубіжний досвід США (Закон «IDEA») і країн Європейського Союзу. Результати подайте у вигляді таблиці.</p> <p>письмово розкрити поняття «педагогічний оптимізм», «милосердя», «емпатія», «толерантність», «педагогічна справедливість», «гуманність і повага до дитини», «педагогічний обов'язок»</p>
<p>Тема 2. Особливості психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами за різними нозологіями</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види дизонтогенезу. Особливості порушень розвитку 2. Органічні та функціональні порушення. 3. Первинне вторинне порушення. 4. Навчання та виховання в школі як головні умови психічного розвитку 	<p>Опрацювання навчально-методичних матеріалів презентація/структурно-логічна схема за темою</p>

<p>молодших школярів</p>	
<p>Тема 3. Технологія використання Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей в освіті для визначення особливих освітніх потреб дитини</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типи міжнародних класифікацій щодо різних аспектів здоров'я за Всесвітньою організацією охорони здоров'я (далі – ВООЗ) 2. Взаємодія між компонентами МКФ 3. Структура МКФ 	<p>Опрацювання навчально-методичних матеріалів</p> <p>Розкрийте ключові позиції Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ-ДП).</p> <p>презентація/структурно-логічна схема за темою</p>
<p>Тема 4. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами. Особливості психолого-педагогічного супроводу молодших школярів за нозологіями</p> <p>Соціально-педагогічні стратегії взаємодії з різнопрофільними фахівцями й батьками учнів з особливими потребами</p>	<p>Опрацювання навчально-методичних матеріалів</p> <p>роль і функції інклюзивно-ресурсного центру в забезпеченні психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП</p>
<p>Тема 6. Індивідуалізація освітнього процесу з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей, здібностей та інтересів дитини з особливими освітніми потребами. Особливості розробки та впровадження індивідуальної програми розвитку.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особистісно зорієнтований підхід в інклюзивному процесі 2. Моделювання в початковій школі комфортного соціально-виховного середовища для дітей з різними стартовими можливостями 	<p>Опрацювання навчально-методичних матеріалів презентація/структурно-логічна схема за темою</p> <p>здобувачі повинні заздалегідь розробити індивідуальну програму розвитку дитини з ООП за нозологією</p> <p>Проаналізувати програми з корекційно-розвиткової роботи за посиланням https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchannya-ditej-u-specialnih-zakladah-osviti/osvita-ditej-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/korekcionni-programi</p>
<p>Тема 7. Соціалізація дітей з</p>	<p>Розробіть план-конспект позакласного</p>

<p>особливими освітніми потребами до освітнього середовища початкової школи: індивідуальний підхід та етапи.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи соціалізації дитини з ООП в інклюзивному середовищі початкової школи. 2. Проблеми соціалізації молодших школярів з ООП. 3. Роль сім'ї у соціалізації дитини з особливими потребами. 4. Гуманізація міжособистісних взаємин в інклюзивному процесі 	<p>заходу з метою соціалізації дитини з особливими освітніми потребами. Якому етапу соціалізації відповідає запропонований план-конспект позакласного заходу?</p> <p>Опрацювання навчально-методичних матеріалів</p> <p><i>Здобувачі повинні підготувати есе-рефлексію до 350 слів на тему : Мої особистісні та професійні якості як майбутнього вчителя початкової школи в інклюзивному класі</i></p> <p><i>Рефлексія повинна бути написана самостійно, плагіат заборонений, не потрібно робити посилань чи цитувань. Оцінюється якість та оригінальність наведених вами аргументів. Есе повинно бути надіслано до 16:00 у попередній день перед практичним заняттям.</i></p>
--	--

10. Система оцінювання та вимоги

Розподіл балів, що присвоюються студентам з навчальної дисципліни «**Психофізичний розвиток молодших школярів з особливими освітніми потребами**», є сумою балів за виконання практичних завдань та самостійну роботу плюс бали, отримані під час періодичних контрольних робіт. Впродовж семестру студент за поточний контроль може отримати – 40 балів та під час складання 2-х періодичних контрольних робіт – 60 балів, загалом – 100 балів.

Критерії оцінювання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького

https://drive.google.com/file/d/1OMtCdZsTSSudgxmQMu206ffea4Kjx3_Q/view

та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» (протокол №5 від 24.10.2019 р.)

<https://drive.google.com/file/d/1BDRNtAJupqmHkldtICJTkvL-LNTIjWRX/view>

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення дисципліни.

В межах дисципліни передбачено перезарахування балів за тему (теми), змістові блоки дисципліни, отриманих студентом за результатами участі у різних формах

(інституційних, дистанційних, дуальних) і видах (семінари, практикуми, тренінги, вебінари, майстер-класи тощо) неформальної освіти.

2.1. Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожної навчальної дисципліни включає поточний, періодичний та підсумковий / семестровий контроль знань.

Умовні позначки:

П – поточний контроль,

ПКР – періодична контрольна робота,

ПК1 – перший періодичний контроль (сума балів за поточний контроль і періодичну контрольну роботу),

ПК2 – другий періодичний контроль (сума балів за поточний контроль і періодичну контрольну роботу),

Хср – середньозважена оцінка в балах поточного контролю,

ПО – підсумкова оцінка (сума балів за періодичні контролю),

ЗР – загальний рейтинг з дисципліни (сума балів за підсумкову оцінку).

2.2. Основним видом контролю знань, умінь, навичок та способів їх застосування є поточний контроль, для якого використовується національна шкала «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» з відповідними до неї балами, тобто числами «5», «4», «3», «2». Ці бали виставляються за кожне практичне (лабораторне, семінарське) заняття в академічний журнал.

2.3. Самостійно підготовлені теми або розв'язані окремі завдання, що винесені для самостійного опрацювання здобувачами вищої освіти, оцінюються як частина теми практичного заняття.

2.4. Критерії оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти на практичних заняттях, виконання завдань самостійного опрацювання наведені у таблиці:

Бали	Критерії
5	Студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові/тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
4	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно

	вирішив більшість розрахункових/тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
3	Студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
2	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.

2.5. За семестр з курсу дисципліни проводяться дві періодичні контрольні роботи (ПКР), результати яких є складовою результатів періодичних контролів першого (ПК1) та другого (ПК2).

Результати кожного періодичного контролю (ПК1; ПК2) є сумою поточного контролю (П) і періодичної контрольної роботи (ПКР): $ПК1 = П + ПКР$; $ПК2 = П + ПКР$.

Максимальна кількість балів за кожний періодичний контроль (ПК1; ПК2) складає 50 балів.

2.6. Максимальна кількість балів за періодичну контрольну роботу (ПКР) становить 60% від максимальної кількості балів за кожний періодичний контроль (ПК1; ПК2), тобто 30 балів. А 40% балів, тобто решта балів кожного періодичного контролю, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів.

2.7. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($\bar{X}_{ср}$) за діяльність здобувача вищої освіти на всіх заняттях, що входять в число певної контрольної точки.

2.8. Здобувач вищої освіти має право на підвищення результату тільки однієї періодичної контрольної роботи (ПКР) протягом тижня або двох (залежить від розкладу) після його складання.

2.9. Підсумкова оцінка (ПО) за семестр складається з суми балів за періодичні контролі (ПК1; ПК2): $ПО = ПК1 + ПК2$ Максимальна сума підсумкової оцінки дорівнює 100 балам.

2.10. Якщо підсумковим контролем вивчення навчальної дисципліни є диференційований або недиференційований залік, то набраних таким чином 60 і більше балів достатньо для його зарахування.

2.11. Співвідношення балів національної оцінної, ECTS і 100 – бальної оцінної шкали таке:

Мінімальний бал для отримання позитивної оцінки – 60, максимальний – 100

Система оцінювання.

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Усна відповідь	<p>5 балів:</p> <p>5- Дано повну правильну відповідь, на підставі вивчених теорій, концепцій, законів, ідей тощо; матеріал усвідомлено, викладено в певній логічній послідовності, літературною мовою; відповідь самостійна, допустимі 1-2 несуттєві помилки (це помилки, при яких відповідь є правильною, але помилки у вигляді некоректних висловлювань).</p> <p>4- Дано правильну відповідь на підставі вивчених теорій, концепцій, законів, ідей тощо; матеріал усвідомлено, викладено в певній логічній послідовності, літературною мовою; допустимі 2-3 несуттєві помилки, виправлені за допомогою викладача, або деяка неповнота відповіді, неточність у викладенні матеріалу.</p> <p>3- Навчальний матеріал в основному викладений повно, але при цьому допущені 1-2 грубі помилки (наприклад, невміння застосовувати закони і теорії, правила до пояснення нових фактів); відповідь неповна, хоча і відзначається необхідною глибиною, побудована незв'язно. Допустима незначна допомога викладача (навідні питання).</p> <p>2- Відповідь виявляє незнання або нерозуміння значної частини навчального матеріалу; допущені істотні помилки, які не виправляються за допомогою викладача, матеріал викладений незв'язно.</p>
Творчі завдання (реферати, есе)	<p>5 балів:</p> <p>– 5 балів – творчі завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми,</p> <p>– 4 бали – творчі завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті,</p> <p>– 3 бали – творчі завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній</p>

	<p>аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат.</p>
<p>Практико-орієнтовані завдання (проекти, ситуаційні завдання, демонстраційні досліді, ділові ігри і т.ін)</p>	<p>5 балів: – 5 балів – Завдання виконано правильно і якісно, виявлено вміння студента застосовувати, творчо використовувати теоретичні знання на практиці, пов'язані з особливостями і засобами педагогічної та психологічної діяльності. Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. – 4 бали – Завдання виконані в основному правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, аналізує, аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. – 3 бали – Завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну, віддають перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань. – 2 бали – Завдання виконані неповно з помилками. Здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв'язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонуванням психічних явищ в контексті професійних завдань. Виявлені проблеми встановлення контакту з обстежуваними, не сформовані вміння проводити відповідні види психологічної роботи. Звітна документація оформлена неповно з помилками.</p>

Співвідношення балів національної оцінної, ECTS і 100 – бальної оцінної шкали таке:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Інформаційні ресурси: Опорні конспекти лекцій, інструктивно-методичні матеріали з практичних занять та самостійної роботи, матеріали презентацій, ілюстративні матеріали, діагностичні тестові методики.

Рекомендована література

Основна література:

1. Діти з особливими потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене : наук.-метод. посіб. / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – Київ : Видавнича група«Атопол», 2011. – 274 с.
2. Кочерга О.В. Психофізіологія дітей з особливими потребами / О.В. Кочерга. – Київ : Ред.газ. з дошк. та почат. освіти, 2012. – 128 с.
3. Нагорна О. Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами: навчально-методичний посібник / О. Б. Нагорна. – Рівне, 2016. – 141 с. Друге видання.
4. Основи інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник / за заг. ред. А. А. Колупаєвої. – К. : «А.С. К.», 2012. – 308 с.
5. Олена Вознюк Особливості професійної діяльності спеціалістів психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі: методичні рекомендації. – Житомир: КЗ «ЖОППО» ЖОР, 2019. – 68 с.
6. Порошенко М. А.Інклюзивна освіта: навчальний посібник. – Київ : ТОВ «Агентство «Україна»,2019. – 300 с.
7. Про затвердження перекладу Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікаціїфункціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 23.05.2018 №981

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https:// medprosvita.com.ua/nakaz-moz-ukrayini-vid-23-05-2018-981-pro-zatverdzhennya/](https://medprosvita.com.ua/nakaz-moz-ukrayini-vid-23-05-2018-981-pro-zatverdzhennya/) (дата звернення: 14.09.2018).
8. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі : навч.-метод. посіб. / А. А. Колупаєва, Е. А. Данілавічюте, С. В. Литовченко. – Київ : Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 197 с.
 9. Теорія і практика інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник] / Упорядник Бондар К. М.– [2-ге вид., доп.]. – Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. – 170 с.
 10. Холингвер Дж. Определение и классификация ограниченной жизнедеятельности и здоровья / Дж. Холингвер. – Детский фонд ООН (ЮНИСЕФ), 2014. – 40 с.

Додаткова:

1. Атаманчук Н.М. Психологічна готовність дітей з особливими потребами до школи в умовах інклюзивної освіти / Н.М. Атаманчук // Наука і освіта : наук.-практ. журн. / Півден. наук.центр НАПН України. – Одеса, 2014. – №6. – С. 11–15.
2. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. 2-ге вид. – К.:Каравела, 2007 – 344с.
3. Демченко І. І. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього вчителя початкових класів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти : автореф... дис. на здобуття наукового ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти», 13.00.03 «Корекційна педагогіка» / І. І. Демченко; Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. – Умань, 2016. – 46 с.
4. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів / А. А. Колупаєва, О.М. Таранченко. – Навчально-методичний посібник. – К. : 2010. – 96 с.
5. Маранчак Р.С. Інклюзивна освіта як одна із умов соціальної адаптації дітей з особливими потребами / Р.С. Маранчак, О.М. Василенко // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій університету «Україна». – Хмельницький, 2013. – №2. – С. 128–132.
6. Нагорна О.Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами : навч.-метод. посіб. / О.Б. Нагорна. – Рівне, 2016. – 141 с.
7. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М. А. Порошенко та ін. – К. : 2018. – 252 с.
8. Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії, 27-28 жовтня 2016 року; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського : зб. тез доповідей / ред. кол. В. В. Засенко, А.А.Колупаєва, Н. І. Лазаренко, З. П. Ленів. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2016. – 416 с.

9. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами : навч.-метод. посіб. у 9 кн. /За заг. ред. Колупаєвої А.А. – Київ, 2010. – 363 с.
10. Розвиток інклюзивного освітнього середовища в Запорізькій області: науково-методичний аспект : моногр. / Упор. Т. Є. Гура; ред. Т. Я. Озерова. – Запоріжжя : Статус,2018. – 328 с.
11. Сучасні методи корекції усного та писемного мовлення молодших школярів під часкорекційно-логопедичних занять: Тематичний збірник праць / Упоряд. А.А.Волосюк / Зазаг. ред. Гузь Н. Л. – Рівне : РОШПО, 2014. – 56 с.
12. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі :навч.-метод. посіб. / Уклад. Т. Скрипник. – Харків : Факт, 2015. – 40с.
13. Черкашенко В.О. Соціально-педагогічні проблеми соціалізації дітей з обмеженими можливостями // Наукова скарбниця освіти Донеччини : наук.-метод. журн. / Донец. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти, Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2014. – No2. – С. 92–103.
14. Loreman T., Deppeler J., Harvey D. “Inclusive Education. A practical guide to supporting diversity in the classroom”. London ; New York, 2005.
15. Cagran B., Schmidt M. Attitudes of Slovene teachers towards the inclusion of pupils with different types of special needs in primary school .Educational Studies. 2011. Vol. 37. Iss. 2. P. 171–195.
16. Corbet J. Inclusive education and school culture. International Journal of Inclusive Education. 1999. Vol. 3, No. 1. P. 53,61. URL : <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/136031199285183>.
17. Florian L., Linklater H. Preparing teachers for inclusive education:using inclusive pedagogy to enhance teaching and learning for all. Cambridge Journal of Education. 2010. Vol. 40. Iss. 4. P. 369.

Посилання на інтернет джерела:

<https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya>

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/2019/08/07/rekomendatsiioorganizatsiya-navchannyaoop.pdf>

<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-polozhennya-pro-komandu-psihologo-pedagogichnogo-suprovodu-ditini-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-v-zakladi-zagalnoyi-serednoyi-ta-doshkilnoyi-osviti>

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf>

http://pech-vo.at.ua/OP/Individualna_Programa_Rozvitku.pdf

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchannya-ditej-u-specialnih-zakladah-osviti/osvita-ditej-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/korekcijni-programi>

<https://zounb.zp.ua/node/5808>

Періодичні видання:

- | | |
|--|-----------|
| 1. Педагогіка і психологія | 2012-2019 |
| 2. Шкільному психологу. Усе для роботи | 2016-2020 |

3. Психология и соционика межличностных отношений. - Режим доступа:<http://publishing.socionic.info/index.php/psychology/index>
4. Психологія і суспільство –Режим доступу:
<http://journals.uran.ua/index.php/1810-2131>
5. Технології розвитку інтелекту: електронний журнал
Режим доступу : <http://psytir.org.ua>